

cije na Češkem, se tu riše kot častno, rodoljubno junaštvo ali pa se vsa krivda vzvrača na katoličane, ki so se samo branili proti nasilju. Tuji vojaki so tu „božji bojevniki“, češki katoličani so izdajalci domovine in bedaki. Sedaj bi Heyduk gotovo takega dela več ne napisal, ker trezni zgodovinarji ne gledajo več na dobo reformacije tako pristransko in tendično kakor takrat, ko je Heyduk pisal svoje ponesrečeno delo. — Metafizičnih problemov Heyduk nezna in jih tudi ne rešuje. Naš pesnik se klanja veličanstvu srca in prirode, to je vsa njegova filozofija.

Kakšne nazore ima Heyduk o umetnosti in njeni nalogi, se vidi jasno iz njegovih spisov. A pesnik se je o tem tudi naravnost izrazil z besedami: „Ne smatram umetnosti za aristokratsko predpravico, smatram jo za nujno osveževanje srca človeškega, za razjasnjevanje njegovega obzorja, za omladenje njegove krvi . . . Podajam resnico, sevêda resnico izbrano, kakršna sama je vredna verzov. Postava lepote in resnice ostane vekomaj moderna.“

Največ se je Heyduk učil v prirodi in potem pri narodnih pesnih. Sicer pa odmevajo iz njegovih del glasovi raznih pesnikov. V neki pesni Heyduk sam našteva svoje priljubljene pisatelje, ki so: Puškin, Mickiewicz, Asnyk, Petöfi, Byron, Tennyson,

Prešern, Freiligrath, Baumbach, Čelakovský, Čech, Neruda, Vrchlický in Vajanský.

* * *

Adolf Heyduk je izdal svojo prvo pesniško zbirko „Básně“ l. 1859., torej takrat, ko sta začela pevati tudi Vítězslav Hálek in l. Neruda, ali po svoji duševni svežosti že v osemdesetih letih častno tekmuje z najboljšimi češkimi pesniki, s Sv. Čechom, Vrchlickým in Jul. Zeyerom. Ko je prva Heydukova zbirka „Básně“ po treh letih izšla v drugi izdaji, se je pokazalo, kako so se njegove pesmi čitale in kako so občinstvu ugajale vsled mične preprostosti, ljubekega čuvstva, smelega poleta in neprisiljenih verzov. Duh narodne pesmi je vel iz vsake vrste. „Cikánské melodie“ na pr., so si namah pridobile častno mesto v češki književnosti, in ko so bile od Bendla in Dvořáka uglasbene, so se razširile po vsem kulturnem svetu. Ali kritika se dolgo ni hotela ogreti za Heydukovo pesniško tvorbo in jo je zdaj obdelovala bolj priložnostno nego sistematično, dasi je osobito mlajša češka kritika Heyduku dolžna večjo pozornost in obširnejšo analizo. Občinstvo pa je takoj izpočetka sprejemalo pesnikove proizvode kar najsimpatičneje in še zdaj rado sega po njegovih finih, tihih in skromnih verzih.

(KONEC.)

